

ROBERT E. GOODIN, PHILIP PETTIT (eds.):

Contemporary Political Philosophy: An Anthology

Hoboken, NJ: Wiley-Blackwell, 3. vydání 2019. X + 726 s.

Oxfordské nakladatelství Blackwell platí již dlouho ve filosofii za značku nejvyšší kvality, a nic na tom nezměnilo ani jeho sloučení s americkým, silněji globálně zastoupeným nakladatelstvím John Wiley v roce 2007 (výsledek fúze nese označení Wiley-Blackwell). Od roku 1991 vydává Blackwell dvě vysoce ceněné řady pomůcek pro pokročilejší studenty, *společníky* (Blackwell Companions to Philosophy) a *antologie* (Blackwell Philosophy Anthologies). Společníků je už 73, antologií zatím 41; jedná se o velké špalky (formát 25 x 18 a obvykle mnoho set stránek) a antologie jsou dokonce tištěny dvousloupcově.

Tématem přítomné recenze je loňské třetí vydání oblíbené antologie současné politické filosofie, jejímiž editory zůstávají Robert E. Goodin a Philip Pettit. Když v devadesátých letech připravovali první vydání, byli ještě kolegy na vysoce prestižní Australské národní univerzitě v Canbeře (ve filosofii i politické vědě bývá hodnocena v první desítce¹); Pettit mezitím přešel na Princeton. Goodina mohou čtenáři znát i jako zakládajícího šéfredaktora *The Journal of Political Philosophy* (vychází od 1993) a jako hlavního editora *The Oxford Handbook of Political Science* (2009), Pettit je pravděpodobně jedním z nejuznávanějších politických filosofů dnešní doby.

První vydání recenzované antologie vyšlo roku 1997, druhé 2005, třetí 2019. První vydání obsahovalo 38 článků rozčleněných do sedmi oddílů, druhé vydání 48 článků v osmi oddílech, nynější třetí vydání již 49 článků v devíti oddílech. Články nejsou jen přidávány, ale též odebírány (editoři zřejmě reagují především na potřeby vyučujících na směřodatných univerzitách), takže tu máme něco jako Top 50 anglickojazyčné univerzitní politické filosofe v posledních pětadvaceti letech: ve třech vydáních se objevuje celkem 75 článků, z nichž evergreenů setrvávajících ve všech třech je jen dvacet, jednadvacet článků je ve dvou vydáních a čtyřiatřicet jen v jediném (což nemusí vždy svědčit o jejich relativně nižší hodnotě, zejména u článků patřících do oddílů, které v předcházejících vydáních chyběly). Jediným autorem s alespoň dvěma

¹ Podle QS Top Universities Ranking 2020 osmá v politické vědě a sedmá ve filosofii (<https://www.topuniversities.com/university-rankings/university-subject-rankings/2020/>).

‘evergreeny’ je Charles Taylor: jedná se o klasickou odpověď I. Berlinovi *What’s Wrong with Negative Liberty?* (1979) a článek *Invoking Civil Society* z roku 1990.

Blackwellovské antologie obsahují obvykle jen stručný celkový úvod, stručné úvody k jednotlivým oddílům, závěrečný rejstřík a hlavně primární texty: naprostou většinou klasické články (skoro vždy přenesené v úplnosti a někdy doplněné o autorův aktuální komentář), sem tam výjimečně i kapitoly z knih. Recenzovaná antologie je ještě spartánštější a vynechává i všechny úvody: editoři to v kratičké předmluvě vysvětlují tím, že čtenářům je k dispozici i dvojdílný *A Companion to Contemporary Political Philosophy* (Blackwell 1993, 2. vyd. 2012) od téže editorské dvojice, který chybějící úvody bohatě nahradí (s. ix). Uživatelský komfort v našich končinách by jistě zvýšilo přidání průběžné paginace původního – nebo nejčastěji citovaného – vydání, ale tak daleko nakladatel nejde (cílí zřejmě primárně na zákazníky, kteří studují na univerzitách s bohatou knihovnou a do citovaného vydání se v případě potřeby mohou snadno podívat – snad tomu s rostoucí elektronickou dostupností časopisů brzy bude tak i u nás).²

Hlavní novinkou recenzovaného třetího vydání je celý nový oddíl Jak se dělá politická filosofie (*Doing Political Philosophy*), obsahující čtyři články³ a umístěný na začátek knihy. Oddíl, který byl nově doplněn ve druhém vydání, je věnován mezinárodním vztahům, a ostatních sedm zůstává beze změny ve všech vydáních. Vedle již zmíněných čtyř článků v prvním oddílu je v antologii dalších šestnáct nově zahrnutých článků (jedinou autorkou, která je v nových přírůstcích zastoupena alespoň dvakrát, je Onora O’Neillová, kterou pamatujeme jako čilou účastnici pražských bytových seminářů).

Nové vydání charakterizuje dále mírně posílené zastoupení autorů, kteří nepocházejí z angloamerického prostředí: jestliže v dosavadních vydáních šlo v zásadě jen o tři nepominutelné evergreeny – Michel Foucault (*Power, Right, Truth*), Jürgen Habermas (*The Public Sphere*) a Amartya Sen (*Equality of What?*) – a v prvním vydání byli zastoupeni krátkým společným textem ještě Claus Offe a Volker Ronge, v nynějším vydání jsou nově zastoupeny v Oxfordu působící Cécile Labordeová a mladá albánská profesorka na LSE Lea Ypiová a přibyl i druhý Senův článek (*What Do We Want from a Theory of Justice?*).

Vedle již zmíněných nově přidávaných oddílů – metafyzického, jímž antologie začíná, a mezinárodně-politického, kterým končí – zahrnuje čítanka oddíly odpovídající sedmi standardním velkým tématům politického myšlení. Jsou to: Stát

² Editoři dokonce neuvádějí ani publikační historii antologizovaných textů: pod čarou tisknou jen, odkud text přebírají – což někdy není jeho první vydání.

³ Od Bernarda Williamse, Amartyi Sena, Davida Estlunda a Jeremy Waldrona (u Waldrona jde o jeho inaugurační přednášku „*Political Political Theory*“ v Oxfordu 2012).

a společnost, Demokracie, Spravedlnost, Práva, Svoboda, Rovnost a Útlak. Každý oddíl obsahuje zhruba půl na půl slavné klasické texty a novější, někdy na užší speciální problém zaměřené články. Tak otevírají metafilosofický oddíl Bernard Williams a Amartya Sen, oddíl o státu Quentin Skinner, oddíl o demokracii Habermas a Dahl, oddíl o spravedlnosti Rawls, o právech Hart a Dworkin, o svobodě Berlin a Taylor, o rovnosti Walzer, Sen a Parfit, o útlaku Foucault a oddíl o mezinárodních záležitostech a nacionalismu Elizabeth Anscombeová a Joseph Raz.

Slovo „současná“ v nadpisu knihy znamená ‘z období od padesátých let 20. století’. Pochopitelně, v době, kdy editoři připravovali první vydání obou podobně nadepsaných spisů, jednalo se o žhavější současnost než dnes (například skoro všichni antologizovaní autoři – s výjimkou předčasně zesnulého Foucaulta – ještě byli naživu a dál se účastnili diskuse). Ale smysl nadpisu je stále platný: analytická filosofie dosud žije v epoše, která začíná někdy v padesátých letech, a antologizované články dosud tvoří východisko současné diskuse. Nejstarší zahrnuté články svědčí o trvajícím slávě oxfordské poválečné filosofie: Hartův *Are There any Natural Rights?* z roku 1955, Rawlsův *Justice as Fairness* z roku 1958, Berlinův *Two Concepts of Liberty* původně z roku 1958 a Anscombeové *Just War: The Case of World War II*, který sice v současné podobě vyšel až 1981, ale je v zásadě složen ze dvou textů pocházejících z let 1939 a 1957.

Podívejme se trochu podrobněji aspoň na jeden z oddílů antologie. Oddíl věnovaný svobodě obsahuje pět článků. První je samozřejmě Berlinův *Two Concepts of Liberty*, který editoři tisknou v upravené a rozšířené verzi z roku 1969 (kterou ale zase mírně krátí, zhruba na něco víc než polovinu). Následují klasická odpověď Charlese Taylora *What's Wrong with Negative Liberty?* z roku 1979 a novější odpověď Quentina Skinnera *A Third Concept of Liberty* z roku 2001, která si status klasického textu zřejmě již také získala. Ekonomicko-politický libertarianismus je tématem článku *Libertarian Paternalism* od Richarda H. Thaler a Casse R. Sunsteina, který vyšel v *American Economic Review* roku 2003. Oddíl uzavírá článek Cécile Labordeové *Political Liberalism and Religion: On Separation and Establishment* z roku 2013.

Závěrem: jedná se stále o špičkovou antologii, přiměřeně vyhovující mainstreamové výuce politické filosofie v angloamerickém prostředí. I když celková koncepce snad nese stopy svého již poněkud pokročilejšího věku, editoři se úspěšně snaží antologii inovovat přidáváním nových oddílů a obměnou textů (přes 40 % textů v tomto vydání je nových). Fakt, že i ty nejzákladnější informace o autorech článků a o jejich publikační historii si čtenář musí vyhledat sám, by nejspíš býval iritující v devadesátých letech, ale dnes je to na webu, jak známo, celkem snadné (ale knize by přesto prospělo, kdyby tam aspoň afiliace autorů a údaj o prvním vydání byly). V našich

končinách může kniha sloužit i jako užitečné upomenutí, jak mnoho je studium na dobrých světových univerzitách založeno na studiu primárních textů (ve vyučování je pak převážně diskutována interpretace přečtených textů a standardní reakce na ně) a oč je pro studenty ekonomičtější seznamovat se s desítkami autentických hlasů světové diskuse tam, kde se pokrok bádání především odehrává, tedy v člancích.

Josef Moural

Práce na recenzi byla podpořena z grantu FF UJEP 63202 16 2024 01.

Josef Moural
Univerzita Jana Evangelisty Purkyně
Filozofická fakulta
Katedra politologie a filosofie
Pasteurova 13
400 01 Ústí nad Labem
Česká republika
e-mail: josef.moural@ujep.cz
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-9728-7893>